

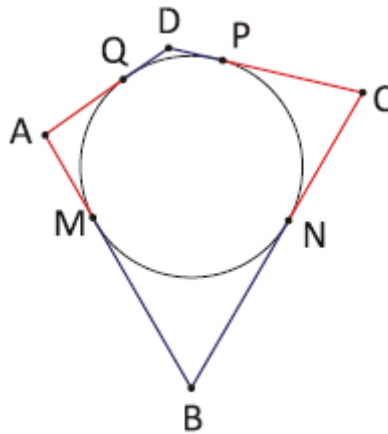
Тангентни и тетивни четвороугао

Дефиниција: Четвороугао који има уписани круг називамо **тангентни четвороугао**.

Теорема: Четвороугао је тангентни акко су му зборови наспрамних страница једнаки.

Доказ: (Само у једном смеру): Нека су M, N, P, Q додирне тачке круга и четвороугла. Уочити једнакост тангентних дужи.

$$AB + CD = AM + MB + DP + PC = AQ + BN + QD + CN = AQ + QD + BN + CN = AD + BC$$

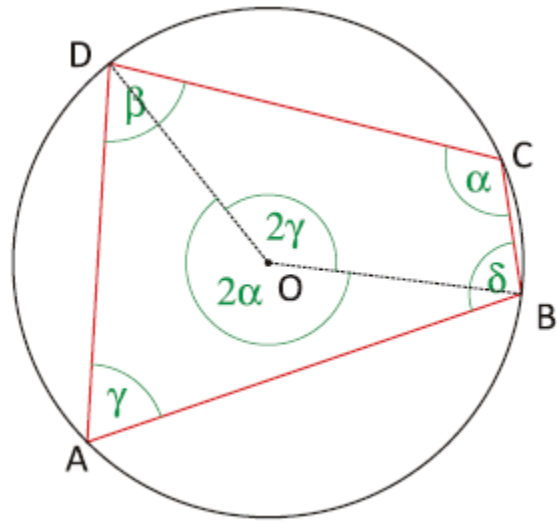

Дефиниција: Четвороугао који има описани круг називамо **тетивни четвороугао**.

Теорема: Четвороугао је тетивни акко су му зборови наспрамних углова једнаки.

Доказ: Уочити централне и периферијске углове.

$$2\alpha + 2\gamma = 360^\circ \Rightarrow \alpha + \gamma = 180^\circ .$$

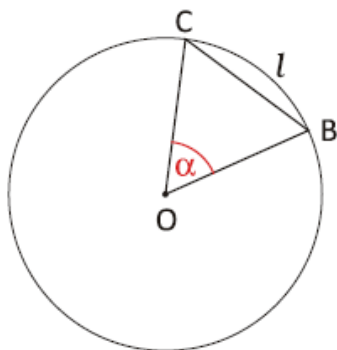
Примена подударности на круг – централни и периферијски угао

Централни угао је угао са теменом у центру круга (α).

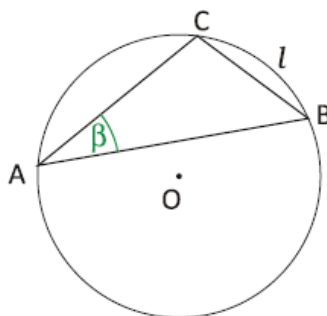
Дуж BC чије су крајње тачке на кружности назива се **тетива**.

l је **кружни лук** (један од два лука који одређују ове тачке).

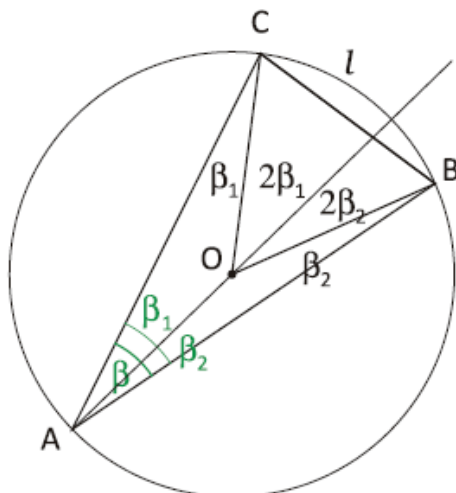
Теорема: Централни углови над једнаким тетивама су једнаки.

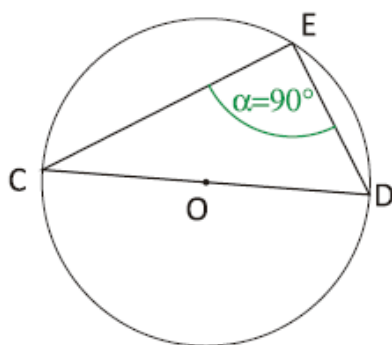
Периферијски угао је угао чије је теме на кружности (периферији круга), а чији краци секу кружницу (имају са њом још једну заједничку тачку осим темена).

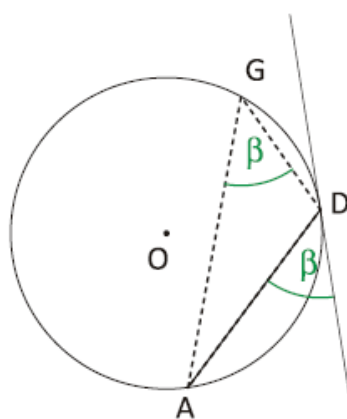
Теорема: Централни угао је два пута већи од централног угла над истим луком.

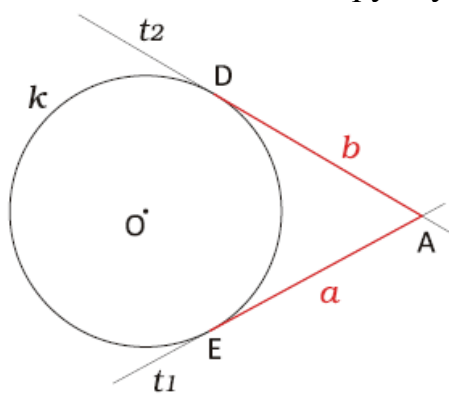
Теорема (Талесова): Периферијски угао над пречником је прав.

Тангентни угао једнак је периферијском углу над истим луком.

Теорема: Тангентне дужи из дате тачке на дати круг су једнаке.

Конструкције геометријских места тачака

(скуп тачака подједнако удаљених од дате тачке, од две дате тачке, од дате праве,..)

1. Конструисати геометријско место тачака које се налазе на датом растојању a од дате тачке A .

Резултат: Кружница са центром у A и полупречником a . $\kappa(A, a)$

2. Конструисати геометријско место тачака које су подједнако удаљене од две дате тачке A и B .

Резултат: Симетрала дужи AB .

3. Конструисати геометријско место тачака које се налазе на датом растојању d од дате праве p .

Резултат: Права паралелна прави p , на растојању d од ње.

4. Конструисати геометријско место тачака које су подједнако удаљене од две дате праве (које се секу).

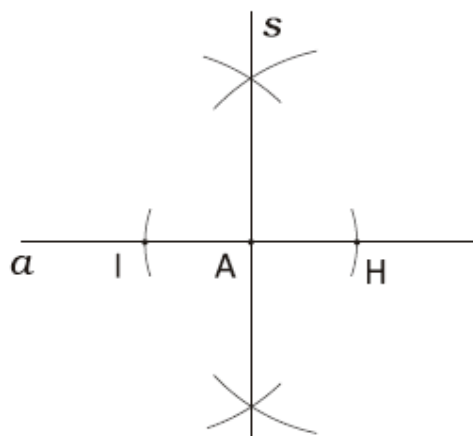
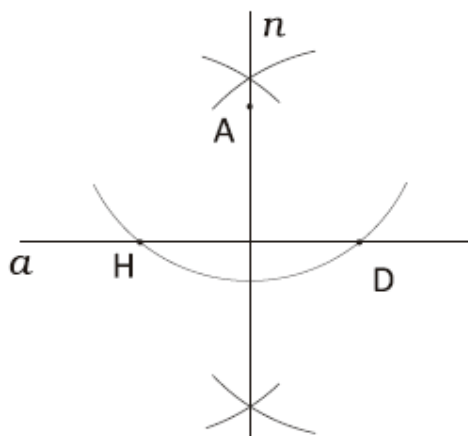
Резултат: Симетрале углова које чине дате праве.

5. Конструисати нормалу на дату праву из тачке

а) ван праве

б) на прави

Резултат:

Конструкције троуглова

За **основне конструкције** сматраћемо: Преношење дужи, преношење угла, конструкције симетрале дужи и угла, конструкција паралелне праве датој прави кроз дату тачку, конструкција нормале на дату праву, дељење дужи у датој размери. За основне конструкције сматраћемо и четири основне конструкције троуглова: ако су му дате странице (ССС), ако су му дате две странице и угао захваћен њима (СУС), ако су му дате страница и углови налегли на њу (УСУ) и ако су му дате две странице и угао наспрам једне од њих (ССУ).

Конструктивни задатак има четири фазе:

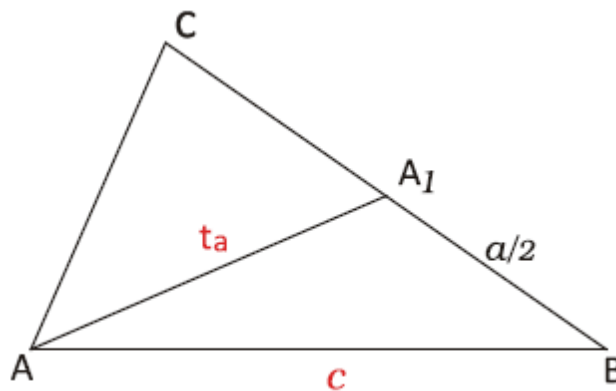
Анализа: На основу познатих особина тражимо начин за решавање задатка.

Конструкција: Конструисање на основу анализе.

Доказ: Доказивање да конструисана фигура задовољава услове задатка.

Дискусија: Испитивање постојања и броја решења.

Задатак 1: Конструисати троугао ако су задати следећи елементи: a, c, t_a

Анализа: Троугао ABA_1 може се конструисати (ССС). Тачка A_1 је средиште странице BC , па се теме C може конструисати на основу тога што је $B-A_1-C$, $BA_1 = A_1C$

Опис конструкције:

$$AB = c$$

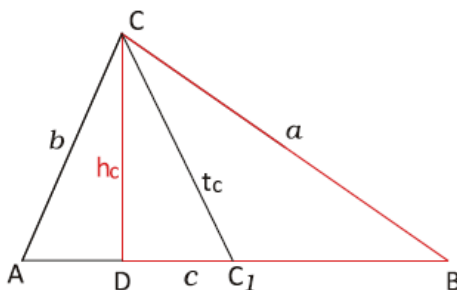
$$k_1(A, t_a) \cap k_2\left(B, \frac{a}{2}\right) = \{A_1\}$$

$$k\left(A_1, \frac{a}{2}\right) \cap p(B, A_1) = \{C\}$$

Доказ: Страница $AB=c$ по конструкцији. Тачка A_1 је средиште странице BC ($BA_1 = A_1C$), па је ta тежишна дуж. $BC=a/2+a/2=a$.

Дискусија: За $\left|t_a - \frac{a}{2}\right| < c < t_a + \frac{a}{2}$ задатак има јединствено решење

Задатак 2: Конструисати троугао ако су задати следећи елементи: β, h_c, t_c

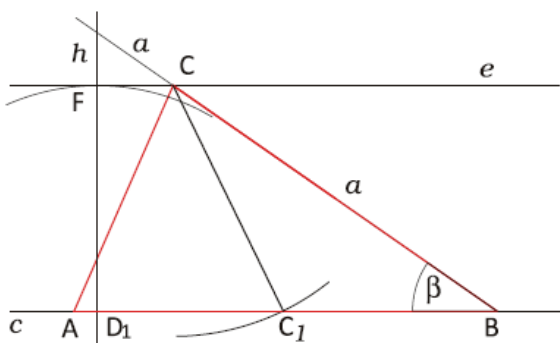
Анализа: Троугао BDC се може конструисати (УСУ). Након тога се може конструисати и тачка C_1 , пошто је $CC_1=t_c$. Теме A је симетрична тачки B у односу на тачку C_1 .

Опис конструкције: Конструисамо угао код темена B $\angle C_1Ba = \beta$. У произвољној тачки полуправе Bc конструисамо висину.

$$D_1 \in Bc$$

$$D_1 \in h \perp Bc$$

$$k(D_1, h_c) \cap h = \{F\}$$

Теме C се налази на правој паралелној са Bc на растојању једнаком висини

$$F \in e \parallel Bc$$

$$e \cap Bc = \{C\}$$

Средиште странице AB налази се на кружници са центром у тачки C и полупречником једнаком тежишној дужи. Можемо уочити постојање два решења.

$$k_1(C, t_c) \cap Bc = \{C_1\}$$

Теме A налазимо као тачку централно симетричну тачки B у односу на C_1 .

$$B - C_1 - A \wedge BC_1 = C_1A$$

Друго решење: (Само опис конструкције) У произвољној тачки D праве c конструишемо висину.

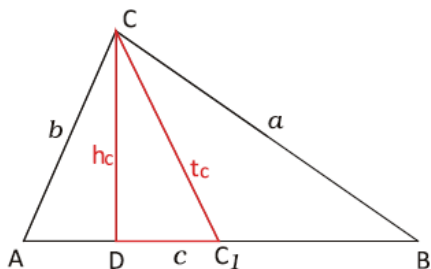
$$D \in c$$

$$D \in h \perp c$$

$$k_1(D, h_c) \cap h = \{C\}$$

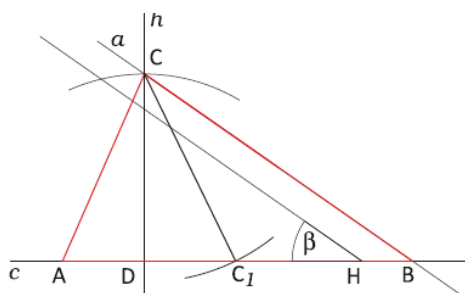
Уочавамо да постоји проблем конструкције угла β због немогућности одређивања тачке B . Зато угао конструишемо у произвољној тачки H праве c .

$$H \in c \wedge \angle Hf = \beta$$

Сада ћемо за налажење темена B искористити једнакост трансверзалних углова (искористити у доказу задатка). Наиме, теме B се налази на правој која је паралелна са краком угла са теменом у H и пролази кроз теме C троугла.

$$C \in a \parallel f \quad a \cap c = \{B\}$$

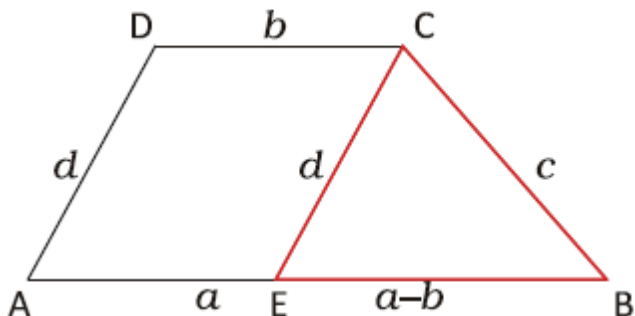
$$B - C_1 - A \wedge BC_1 = C_1A$$

Конструкције четвороугла

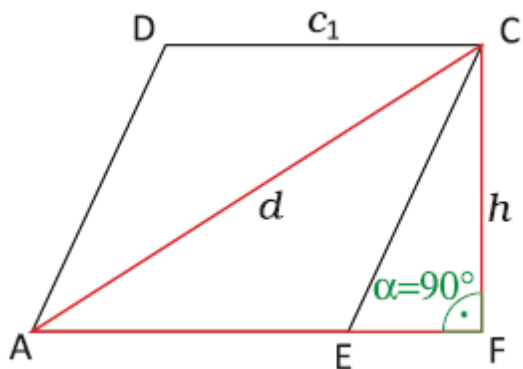
Пр 1. Конструисати траpez ако су му дате све четири странице.

Анализа: Конструисамо дуж кроз тачку C која је паралелна са краком AD . Троугао EBC се може конструисати пошто су му познате све три странице $EB=a-b$; $BC=c$; $EC=d$ итд.

Пр2. Конструисати ромб ако је позната дужина једне његове дијагонале и полупречник уписаног круга.

Анализа: Пречник круга је једнак висини ромба. Нека је дата дужа дијагонале. Из темена C повучемо висину CF ромба. Троугао AFC се може конструисати (ССУ). Друга дијагонала је симетрала дијагонале AC итд.

Задаци за вежбу

Вене : 485-503

Стојановић : 746-759